

INNHold

Innledning	11
Bokas struktur	14
Tre familier vi følger gjennom boka	16
DEL 1 Teoretiske perspektiver	21
Kapittel 1	
Barndom	23
Foreldrerollen og foreldreferdigheter	29
Tilknytning og samspill mellom foreldre og barn	32
Viktige budskap	33
Refleksjonsspørsmål	34
Kapittel 2	
Forståelsen av rusproblemer	35
Rusmidler og rusproblemer – hva snakker vi om?	36
Et lite tilbakeblikk	38
Forståelsen av rusproblemer	39
Prøve og bruke rusmidler	40
Sårbarhet og rusens funksjon	41
En biopsykososial tilnærming til forståelse av rusproblemer ..	43

Rusdiagnose/kjennetegn	46
Det som skjer i hjernen og i kroppen	47
Psykologiske prosesser	50
Sosiale og kulturelle forhold	52
Uhensiktsmessig atferd	54
Sykdom eller fri vilje	55
Rus og psykiske lidelser	56
Rus og vold	58
Rus og kriminalitet	60
Minoritetsstress og rusproblemer	60
Hvordan påvirker rusproblemer foreldrefunksjoner	64
Behandling	65
Recovery og samarbeidsorientert tilnærming	66
Viktige budskap	69
Refleksjonsspørsmål	69

Kapittel 3

Belastninger, sårbarhet, beskyttelse og resiliens	70
Belastninger	71
I fosterlivet	71
Fare for omsorgssvikt	73
Traumeperspektivet	74
Beskyttelse og resiliens	76
Viktige budskap	79
Refleksjonsspørsmål	79

Kapittel 4

Relasjons- og kommunikasjonskompetanse	80
Kommunikasjon og relasjon – to sider av samme sak	81
Empati	85
Tre prinsipper for kommunikasjon	85

Viktige budskap	87
Refleksjonsspørsmål	87
DEL 2 Oppdage og forebygge	89
Kapittel 5	
Forebyggende tiltak	91
Viktige budskap	98
Refleksjonsspørsmål	98
Kapittel 6	
Hva skal vi se etter?	99
Hva kan vi se etter hos barna	100
Følelsesmessige uttrykk og atferd	102
Fysiske tegn og signaler	103
Psykososiale forhold	104
Hva kan vi se etter hos foreldrene	106
Tegn og signaler hos foreldrene	107
Å oppdage rusproblemer i somatisk helsevern	108
Samspill mellom foreldre og barn	110
Forståelse av ulike kulturelle uttrykk	111
Viktige budskap	112
Refleksjonsspørsmål	113
Kapittel 7	
Mellom uro og meldeplikt	114
Alle har ansvar for å oppdage	116
Kompetanse i å spørre	117
Den nødvendige samtalen	117

Å melde bekymring til barnevernet	119
Barnevernets innsats	121
Omsorgsovertakelse	123
Fortsatt en familie	126
Viktige budskap	128
Refleksjonsspørsmål	129

Kapittel 8

Barrierer som hindrer oss i å se og handle	130
Barrierer for barn og foreldre	131
Kulturelle barrierer	133
Stigma og skam knyttet til rusproblemer	133
Kulturell aksept for alkohol og andre rusmidler	135
Kulturell forståelse av individets og familiens autonomi ...	136
Faglige barrierer	138
Sosioøkonomiske barrierer	139
Personlige barrierer	140
Organisatoriske barrierer	141
Hvordan utforske og jobbe med barrierer?	142
Bevisstgjøring og refleksjon	142
Kunnskap og kompetanse	144
Viktige budskap	145
Refleksjonsspørsmål	145

DEL 3 Beskytte og støtte	147

Kapittel 9

Beskytte og støtte barnet	149
Hvordan er det å være barnet	150
Trygghet og forutsigbarhet	154

Relasjoner og tilhørighet	156
Håndtere vanskelige følelser og opplevelser	160
Viktige budskap	163
Refleksjonsspørsmål	164
Kapittel 10	
Samtaler med barn, unge og foreldre	165
Ulike typer samtaler	166
Planlegge samtalen	169
Gjennomføre samtalen	170
Avslutte samtalen	173
Hvordan vi kan snakke om foreldres rusproblemer med barna	175
Viktige budskap	178
Refleksjonsspørsmål	178
Kapittel 11	
Når barn er pårørende	179
Hva innebærer det for helsepersonell at barn er pårørende ...	184
Foreldre må samtykke til at barna får informasjon og støtte ...	185
Barneansvarlig	186
Forankring i ledelse og organisasjon	188
Viktige budskap	188
Refleksjonsspørsmål	188
Kapittel 12	
En helhetlig tilnærming til familiene	189
Muligheter og dilemmaer i tverrfaglig samarbeid	190
Behov for en helhetlig tilnærming	193
Viktige budskap	194
Refleksjonsspørsmål	194

Kapittel 13

Mennesket og fagpersonen i møte med familiene	195
Å ta imot den andre – rørt, rammet og rystet	195
Ivaretagelse av fagpersonen	197
Først og fremst gir det energi og mening	199
Viktige budskap	199
Refleksjonsspørsmål	200
Litteratur	201
Stikkord	216